

Program prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2016

Obsah

1. Úvod
2. Bezpečnostní analýza
3. Návrh opatření a způsob jejich realizace
4. Finanční zajištění
5. Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

1. Úvod

Zastupitelstvo Kraje Vysočina schválilo usnesením č. 0382/05/2012/ZK dokument Koncepce prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2013 až 2016 (dále jen „Koncepce“). Nástrojem plnění opatření obsažených v Konceptci jsou roční programy prevence kriminality, které vymezí hlavní bezpečnostní problémy, způsob jejich řešení a finanční zabezpečení. Koncepce byla zpracována na základě Strategie prevence kriminality České republiky na léta 2012 až 2015 (dále jen „Strategie“ - schváleno usnesením vlády č. 925/2011), která umožňuje čerpat státní dotace na projekty prevence kriminality za splnění stanovených podmínek. Jednou z podmínek je schválení programu prevence kriminality na rok 2016. Z těchto důvodů byl zpracován návrh Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2016 (dále jen „Program“).

Návrh Programu byl sestaven pracovní skupinou prevence kriminality jmenovanou ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina na základě bezpečnostní analýzy provedené ve spolupráci s Krajským ředitelstvím policie kraje Vysočina, ze které vyplynuly hlavní bezpečnostní problémy roku 2015.

2. Bezpečnostní analýza

Na základě údajů poskytnutých Policií ČR o kriminalitě za rok 2014 a za období leden až září 2015 (údaje jsou k dispozici na [Interním](#) analytickém portálu Kraje Vysočina) lze konstatovat:

Celková kriminalita

V roce 2015 (leden až září) byl zaznamenán nejnižší počet zjištěných trestných činů od roku 2011. Celkově zjištěných 5 463 trestných činů představuje pokles ve srovnání s rokem 2014 o 828 trestných činů a ve srovnání s rokem 2011 o 1 149 trestných činů. V přepočtu na 10 tis. obyvatel to znamená 107,2 trestných činů, což je třetí nejnižší nápad trestné činnosti ve srovnání s ostatními kraji.

Objasněno bylo 3 147 trestných činů tj. 57,6 %, zatímco v roce 2014 bylo objasněno 3 376 trestných činů což je 53,7 %. Celková škoda způsobená páchaním trestné činnosti byla vyčíslena částkou 687 mil. Kč, v roce 2014 pak 772 mil. Kč.

Násilná kriminalita

K 30. 9. 2015 bylo spácháno v Kraji Vysočina 475 násilných trestných činů, což je o 50 více než ve stejném období 2014. Nárůst byl zaznamenán zejména u trestných činů **úmyslného ublížení na zdraví** a to ze 172 na 200. Podle Policie ČR i nadále zůstává hlavní příčinou páchaní těchto trestných činů časté a nadměrné požívání alkoholu. Platí to i pro trestné činy domácího násilí – jejich počet vzrostl z 28 v roce 2014 na 35 v roce 2015.

Za devět měsíců roku 2015 byly v Kraji Vysočina spáchány 4 vražd (v loňském roce 6).

Mravnostní kriminalita

K 30. 9. 2015 bylo zjištěno 70 mravnostních trestných činů, což je o 20 méně než ve stejném období předcházejícího roku. I nadále zůstává hrozbou páchaní mravnostní kriminality prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Jde zejména o **výrobu a šíření dětské pornografie prostřednictvím sociálních sítí**, které však může vést k daleko závažnějším trestným činům. Mezi nejohroženější skupinu se řadí nezletilí a mladiství, kteří tyto technologie velmi často využívají. Ohroženi jsou zejména pro svoji důvěřivost (sdělování tel. čísel, adres, fotografií), nezáměr nebo podceňování hrozeb ze strany rodičů, nedostatečná opatření ze strany škol ad.

Majetková kriminalita

Ve srovnání se stejným obdobím roku 2014 došlo k 30. 9. 2015 k poklesu majetkové kriminality a to z 3 049 případů roku 2014 na 2 311 případů v roce 2015. Nárůst byl zaznamenán pouze u trestného činu krádeže jízdních kol (ze 108 na 111). K Výraznému poklesu došlo zejména u trestných činů krádeží kapesních, krádeží věcí z aut a vloupání do víkendových chat). K poklesu došlo i v případě krádeží do ostatních objektů s tím, že i nadále jsou zaznamenávány krádeže do objektů obcí (**obecní úřady, obecní sklady, budovy škol a mateřských školek, knihovny ad.**)

Ve srovnání s rokem 2014 došlo k poklesu počtu majetkových podvodů, ale k nárůstu **úvěrových podvodů**. Zatímco v roce 2014 bylo spácháno 160 majetkových resp. 139 úvěrových podvodů, tak v roce 2015 to bylo 153 majetkových resp. 169 úvěrových podvodů. Podvody jsou neustálou hrozbou zejména pro seniory a nízko příjmové skupiny obyvatel. To úzce souvisí i s problematikou zadlužování. Dluhová past hrozí asi čtvrtině českých domácností. Za 9 měsíců roku 2013 řešily občanské poradny v kraji 2 611 problémů spojených se zadlužením, v roce 2014 to bylo 2 556 případů a v roce 2015 celkem 2548 případů. V Kraji Vysočina se intenzivně této problematice věnují zejména občanské poradny Jihlava a Třebíč, ale i Žďár nad Sázavou, H. Brod a Pelhřimov.

Zbývající kriminalita

Počet trestných činů označovaných Policií ČR jako zbývající kriminalita ve srovnání s rokem 2014 klesl o 23 případů. K 30. 9. 2015 bylo spácháno celkem 955, zatímco v roce 2014 celkem 978 trestných činů. Nejzávažnější je trestného činu **ohrožení pod vlivem návykových látek, opilství**, kde však došlo k dalšímu nárůstu z 331 na 338 trestných činů (v roce 2013 to bylo 293 trestných činů). Kromě výrazného podílu alkoholu je zaznamenán i narůstající podíl trestných činů spáchaných pod vlivem návykových látek, tzv. toxikriminalita. Z dalších trestných činů jsou nejpočetněji zastoupeny trestné činy zanedbání povinné výživy (308) a trestné činy způsobené v důsledku dopravních nehod silničních (190).

Ostatní kriminalita

K 30. 9. 2015 došlo k poklesu počtu trestných činů u ostatní trestné činnosti. Na celkovém počtu 823 (v roce 2014 to bylo 863) zjištěných ostatních trestných činů se nejvíce podílí trestný čin **maření výkonu úředního rozhodnutí** – 294 v roce 2015 (337 v roce 2014). Zvýšil se zejména počet trestných činů **označovaných Policií ČR jako toxikriminalita** - zatímco v roce 2013 to bylo 179 trestných činů, v roce 2014 pak 210 trestných činů a v roce 2015 celkem 209). Ve stejném období došlo k poklesu počtu trestných činů výtržnictví (ze 158 na 144 případů), naopak došlo k nárůstu sprejerství z 90 na 111 případů. K 30. 9. 2015 byly zaznamenány 3 trestné činy s extremistickým podtextem.

V roce 2014 opět dochází k nárůstu **trestné činnosti páchané prostřednictvím informačních a komunikačních technologií**. Z poznatků Policie ČR ale i poznatků získaných členy odborné pracovní skupiny pro e-bezpečnost (jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010) a ze seminářů organizovaných v posledním období k problematice e-bezpečnosti vyplývá, že hrozba zejména internetové kriminality neustále narůstá a je páchána **ve spojení s dalšími druhy kriminality**. Policie ČR evidovala v Kraji Vysočina například za celý rok 2013 celkem 194 trestných činů spojených s internetovou kriminalitou (z toho 155 podvodů), v roce 2014 celkem 247 trestných činů (z toho 176 podvodů) a k 30. 9. 2015 to bylo celkem 125 trestných činů. Je všeobecně známé, že jde o vysoce latentní kriminalitu. Nebezpečí nehrozí jen mladým uživatelům internetu, ale i dalším skupinám obyvatel, kteří internet stále častěji používají nebo jsou nuceni internet používat a nemají potřebné informace o hrozbách a potřebné znalosti o bezpečném chování na internetu. Mezi tuto skupinu se řadí i senioři.

Pachatelé

Ve srovnání s rokem 2014 (za 9 měsíců) byl zaznamenán pokles celkového počtu pachatelů - stíhaných osob. Zatímco loni bylo stíháno celkem 2 878 osob, v letošním roce to bylo „jen“ 2 652 osob. Největší podíl na celkovém počtu pachatelů mají i nadále **recidivisté**.

K 30. 9. 2015 bylo stíháno celkem 1 318 recidivistů, což je 49,7 % všech pachatelů. Vzrostl počet pachatelů z řad nezletilých a to ze 49 v roce 2014 na 57 v roce 2015. Naopak klesl počet mladistvých pachatelů z 95 na 80.

Policií ČR nejsou samostatně evidováni jako pachatelé **obyvatelé sociálně vyloučených lokalit a nepřízpůsobiví obyvatelé**. Podle Policie ČR není zaznamenán nárůst pachatelů z této oblasti. Sociálně vyloučených lokalit je v Kraji Vysočina podle Zprávy o stavu romské menšiny v kraji za rok 2014 celkem 50. Problémových lokalit, tj. lokalit s ubytovnami pro obyvatele, kteří hradí poplatky spojené s bydlením ze sociálních dávek (ubytovny pro sociálně slabé) je podle údajů za rok 2013 asi 45. Celkový počet Romů v Kraji Vysočina činí, podle údajů získaných od obcí, asi 2 800.

Potenciálními pachateli trestné činnosti jsou i obyvatelé bez přístřeší tzv. bezdomovci. Trestná činnost ani přestupky této skupiny obyvatel se samostatně neevidují. Podle údajů Českého statistického úřadu z roku 2013 je v kraji evidováno asi 316 občanů bez přístřeší. V letošním roce nebyl prováděn průzkum počtu obyvatel bez přístřeší

Další skupinou pachatelů jsou **cizinci**. Jejich podíl na celkovém počtu pachatelů činí asi 4,5 % a jejich počet se mění s počtem cizinců, kteří mají v Kraji Vysočina povolen pobyt. K 30. 9. 2015 žilo v Kraji Vysočina celkem 7 982 cizinců s povoleným trvalým nebo dlouhodobým pobytem (převážně Vietnamců a Ukrajinců), což je o 153 více než ve stejném období 2014 (7 829).

V období od 1. 1. do 30. 9. 2015 bylo zjištěno celkem 7 201 osob při nelegální migraci na území ČR. V porovnání se stejným obdobím roku 2014 došlo k výraznému nárůstu, a to o 3 741 osob (tj. +108,1 %). V Kraji Vysočina bylo při nelegální migraci k 30. 9. 2015 zajištěno celkem 62 osob.

Oběti

Počet obětí ve srovnání s rokem 2013 (k 30. 9.) klesl o 67 evidovaných osob (z 680 na 613). Nejčastěji se jedná o oběti majetkových a úvěrových podvodů, podvodů prostřednictvím internetu, oběti domácího násilí, ale i oběti v důsledku trestné činnosti páchané pod vlivem alkoholu a drog. Podle statistik sice nevzrostl počet obětí trestných činů z řad seniorů, ale počet případů, kdy jsou senioři ohroženi (zejména různým podvodným jednáním, které mnozí z nich ani nenahlásí) podle Policie ČR narůstá.

Způsobené škody

Ve sledovaném období byly trestnou činností v Kraji Vysočina způsobeny škody v celkové výši 687 mil. Kč, což je o 85 mil. Kč méně než v roce 2014.

Závěr – hlavní bezpečnostní problémy:

- kriminalita páchaná prostřednictvím ICT (informační a komunikační technologie) – podvody páchané prostřednictvím internetu, neoprávněný přístup do počítačového systému, porušování autorských práv, mravnostní kriminalita ad.
- kriminalita spojená s majetkovými podvody a úvěrovými podvody, nízká finanční gramotnost některých skupin obyvatel
- násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem NL, zejména alkoholu – vraždy, úmyslné ublížení na zdraví, domácí násilí, porušování domovní svobody a zvýšená agresivita
- majetková kriminalita – majetkové podvody, poškození cizí věci, krádeže kol, vloupání do objektů

- e) různé typy útoků na seniory (podvody, krádeže, podomní prodej ad.), zejména osaměle žijící seniory
- f) kriminalita páchaná recidivisty a nepřizpůsobivými obyvateli
- g) trestná a přestupková činnost spojená se zvýšenou agresivitou a fyzickým napadáním zejména ze strany některých skupin mladistvých a mladých dospělých.

V předcházejících letech byl považován za jeden z hlavních bezpečnostních problémů stav v sociálně vyloučených lokalitách a podíl obyvatel sociálně vyloučených lokalit na páchání trestné činnosti. V současné době, podle Policie ČR, není zaznamenána zvýšená kriminalita v sociálně vyloučených lokalitách ve srovnání s jinými lokalitami a není zaznamenána ani zvýšená kriminalita obyvatel sociálně vyloučených lokalit. Dochází k přesunu některých obyvatel sociálně vyloučených lokalit do tzv. problémových lokalit, tj. lokalit s bydlením, které je hrazeno ze sociálních dávek. Krajské ředitelství Policie ČR a odborníci působící v této oblasti doporučují věnovat zvýšenou pozornost zejména výchově dětí a přístupu mladých rodičů obyvatel sociálně vyloučených lokalit a problémových lokalit k výchově dětí.

Mezi současné bezpečnostní problémy Kraje Vysočina podle Krajského ředitelství policie kraje Vysočina se dále řadí:

- **daňová kriminalita** – řeší specializované útvary Policie ČR a státu, nejsou navrhována preventivní opatření na úrovni kraje
- **toxi kriminalita** – hlavní cíle a opatření vedoucí k řešení problematiky zneužívání návykových látek budou definovány Strategií protidrogové politiky Kraje Vysočina na období 2016 – 2019. Z tohoto důvodu nejsou navrhována další opatření.

3. Návrh opatření k hlavním bezpečnostním problémům a způsob jejich realizace

a) kriminalita páchaná prostřednictvím ICT:

Celou oblast elektronické bezpečnosti bude i nadále řešit, navrhovat a případně realizovat příslušná opatření odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina v roce 2010. Půjde zejména o:

- práci s cílovou skupinou dětí a mládeže, které nejčastěji přicházejí do styku s ICT a ne vždy si uvědomují dopad svého jednání (vzdělávací projekty, soutěž ad.)
- vzdělávání pedagogických pracovníků a pracovníků NNO, které se problematikou elektronické bezpečnosti zabývají
- působení na běžné uživatele ICT (rodičovská veřejnost, senioři ad.)
- pomoc drobným a středním podnikatelům
- vzdělávání odborných pracovníků kraje, obcí a příspěvkových organizací.
- podporu projektů obcí a NNO zaměřených na problematiku kybernetické kriminality.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, příspěvkové organizace

Termín: do 31. 12. 2016

b) kriminalita spojená s majetkovými a úvěrovými podvody:

- operativně, zejména prostřednictvím médií, varovat občany před aktivitami spojenými s podvody a úvěrovými podvody
- zajistit další odbornou přípravu pracovníků neziskových organizací a obcí, kteří poskytují poradenství v oblasti zadlužování a jsou nejčastěji ve styku se skupinou obyvatel, kterým hrozí zadlužení
- podporovat realizaci projektů zaměřených na zvyšování právního vědomí obyvatel, kterým hrozí zadlužení (obyvatelé sociálně vyloučených lokalit ad.)
- usilovat o zvyšování finanční gramotnosti žáků a studentů škol, seniorů a handicapovaných občanů.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, Policie ČR, Vysočina Education p. o., obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2016

c) násilná kriminalita a kriminalita páchaná pod vlivem návykových látek, zejména alkoholu:

- možnostmi snižování - omezování kriminality páchané pod vlivem alkoholu a drog se bude zabývat i v roce 2016 odborná pracovní skupina jmenovaná ředitelem Krajského úřadu Kraje Vysočina. Jejím úkolem bude pravidelně analyzovat trestnou a přestupkovou činnost páchanou pod vlivem alkoholu a drog a navrhnout realizaci příslušných opatření – v roce 2016 to bude např. příprava odborného semináře pro pracovníky NNO, které se problematikou prevence páchaní trestné činnosti pod vlivem alkoholu a drog zabývají, předání informací rodičovské veřejnosti o postizích za porušení §59 odst. 1 písm. g) zák. č. 359/1999 Sb. (postih za neplnění odpovědnosti rodičů) ad.
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci se skupinou osob ohrožených nadměrným požíváním alkoholu a drog
- podporovat projekty zaměřené na snižování násilné (včetně projektů zaměřených na zvýšení bezpečnosti žáků základních a studentů středních škol) trestné činnosti a trestné a přestupkové činnosti páchané pod vlivem alkoholu.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace, Policie ČR

Termín: v průběhu roku 2016

d) majetková kriminalita:

- podporovat realizaci projektů obcí na rozšiřování a obnovu kamerových dohlížecích systémů, fotopastí ad.
- podporovat realizaci projektů obcí na osvětlení míst, kde dochází k majetkové trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů obcí na ochranu obecního nemovitého majetku
- usilovat o zvýšení informovanosti občanů o možnostech a způsobech ochrany proti napadení a o možnostech ochrany svého majetku.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR

Termín: v průběhu roku 2016

e) kriminalita páchaná na seniorech:

- na pravidelných setkáních rady kraje s radou seniorů hodnotit vývoj kriminality páchané na seniorech a navrhnout opatření na jejich ochranu, zejména ochranu osaměle žijících seniorů
- ve spolupráci s Policií ČR, krajskou knihovnou, obcemi a NNO připravovat vzdělávací akce zaměřené zejména na ochranu seniorů před násilnou kriminalitou, IT kriminalitou, zadlužování a zvyšování jejich finanční gramotnosti, ad.
- podporovat realizaci projektů obcí a neziskových organizací zaměřených na pomoc seniorům před dopady kriminality.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, Policie ČR, obecní policie, neziskové organizace

Termín: do 31. 12. 2016

f) kriminalita páchaná recidivisty a nepřizpůsobivými obyvateli:

- podporovat probační a resocializační programy, tj. programy zaměřené na posílení prevence a ochrany společnosti před opakováním trestné činnosti
- podporovat realizaci projektů zaměřených na práci s prvopachateli – osobami vracejícími se z výkonu trestu odnětí svobody

- podporovat realizaci projektů na práci s rizikovou skupinou mládeže jako potenciální skupinou pachatelů trestných činů a na práci s mladými rodiči zejména sociálně vyloučených lokalit.

Odpovědnost: Kraj Vysočina, obce, neziskové organizace

Termín: v průběhu roku 2016

g) organizační záležitosti

- provést průzkum názoru občanů na stav kriminality a účinnost prevence kriminality v Kraji Vysočina a provést srovnání s průzkumem prováděným v roce 2011
- zpracovat Koncepti prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2017 až 2020, která nahradí Koncepti prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2012 až 2016.

4) Finanční zajištění

Návrh finančního zajištění realizace opatření obsažených v programech na příslušný rok vychází z Koncepte prevence kriminality Kraje Vysočina na léta 2013 až 2016 (požadavek byl uplatněn v návrhu rozpočtu Kraje Vysočina na rok 2016) a dále pak z povinného podílu obcí, které o dotaci z rozpočtu kraje požádají.

Návrh finančního zajištění:

- a) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2015 alokovat v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 1,3 mil. Kč na projekty obcí při povinné spoluúčasti ve výši min. 10 %
- b) na podporu a zvýšení motivace zejména malých obcí k zabezpečení obecního nemovitého majetku vyčlenit v rozpočtu Kraje Vysočina finanční prostředky ve výši 0,6 mil. Kč
- c) na podporu realizace opatření obsažených v Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2015 zejména v oblasti sociální prevence alokovat ve Fondu Vysočiny finanční prostředky ve výši 1,5 mil. Kč na aktivity obcí, škol a zejména neziskových organizací působících v oblasti prevence kriminality. Spoluúčast bude stanovena podle pravidel pro poskytování dotací z Fondu Vysočiny.

Dalším zdrojem krytí nákladů na realizaci uvedených opatření budou státní dotace poskytované na základě Zásad pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence kriminality v roce 2016 vydané Ministerstvem vnitra ČR.

5) Stanovení postupu a harmonogram realizace opatření

V souladu se Zásadami pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality ČR na rok 2016 vydanými Ministerstvem vnitra ČR (hodnocení projektů se dle těchto zásad provádí na úrovni kraje a dle kritérií, které jsou součástí zásad) se k zajištění čerpání dotací ze státního rozpočtu a k čerpání dotací z rozpočtu Kraje Vysočina doporučuje stanovit následující postup:

- a) schválení Programu, Zásad pro poskytování dotací z rozpočtu Kraje Vysočina na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality Kraje Vysočina na rok 2016 a Výzvy k předkládání žádostí o poskytnutí dotací z rozpočtu kraje projednat v orgánech Kraje Vysočina:
  - rada kraje 24. 11. 2015
  - zastupitelstvo kraje 15. 12. 2015
- b) ustavení pracovní skupiny pro hodnocení projektů obcí, které požádají o dotaci z rozpočtu kraje a ze státního rozpočtu - do 20. 1. 2016
- c) předložení žádostí obcí o státní dotaci – do 31. 1. 2016

- d) předložení žádostí obcí o dotaci z rozpočtu Kraje Vysočina – do 31. 1. 2016
- e) vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o dotaci z rozpočtu kraje – do 20. 2. 2016
- f) vyhodnocení projektů obcí, které požádaly o státní dotaci - do 25. 2. 2016
- g) předložení žádosti Kraje Vysočina a žádostí obcí o poskytnutí státní účelové dotace na Ministerstvo vnitra ČR – do 28. 2. 2016
- h) schválení dotací z rozpočtu kraje Zastupitelstvem Kraje Vysočina – do 31. 3. 2016
- i) schválení Zásad pro poskytování dotací na ochranu obecního nemovitého majetku v roce 2016 – do 31. 3. 2016
- j) schválení výzvy k předkládání projektů neziskových organizací v rámci sociální prevence – dle vývoje alokace Fondu Vysočina v roce 2016.